

Utrikesdepartementet

Enheten för internationell handelspolitik och EU:s
inre marknad

Rådets möte, konkurrenskraft, den 28 maj 2018

Information om dagordningspunkt

Nummer: 5

Rubrik: Förordningen om förbindelser mellan plattformar och företag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Dokumentbeteckning: ST-8413-2018-INIT-SV och ST-8601-2018-INIT-
EN

Faktapromemoria: Är under framtagande och levereras till riksdagen i slutet
av maj.

Förslagets innehåll

Den 26 april presenterade kommissionen sitt förslag till förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens av onlinebaserade förmedlingstjänster.

Kommissionens förslag syftar till att reglera affärsrelationer mellan plattformar och fysiska eller juridiska personer som använder plattformar i sin näringsverksamhet, så kallade "företagsanvändare". Förslaget tar således sikte på leverantörer av onlinebaserade förmedlingstjänster, eller plattformar, som de också kallas. Med detta menas bl.a. digitala marknadsplatser, till exempel hemsidor eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag. Välkända exempel är App Store och resebokningstjänster som Booking.com. Förslaget omfattar även sökmotorer såsom Google och Yahoo!.

Kommissionen har identifierat ett antal problem i affärsrelationerna mellan plattformar och deras företagsanvändare, det vill säga fysiska eller juridiska personer som erbjuder varor eller tjänster på plattformarnas marknadsplatser. Detsamma gäller affärsrelationer mellan leverantörer av sökmotorer och företag som köper deras tjänster och/eller påverkas av deras näringsverksamhet. Kommissionen menar att affärsrelationerna präglas av bristande förutsägbarhet, transparens, tillit och ojämna styrkeförhållanden.

Förslaget syftar till att åtgärda dessa problem. Förordningen ger plattformar och leverantörer av sökmotorer en skyldighet att förtydliga sina allmänna villkor på vissa punkter, men bestämmer inte vilka regler villkoren får innehålla. Förordningen ger därutöver plattformar en skyldighet att förvarna innan allmänna villkor ändras eller innan företagsanvändare stängs ute från marknadsplatser. Den ålägger också plattformar att förklara skälen till sådana åtgärder, men bestämmer inte på vilka grunder de får vidtas. Förslaget uppmuntrar därutöver plattformar och leverantörer av sökmotorer att utforma frivilliga åtaganden inom ramarna för självreglering.

Förslagets tillämpningsområde

Förordningen tar främst sikte på leverantörer av onlinebaserade förmedlingstjänster, eller plattformar, som de också kallas. Med detta menas blandat annat digitala marknadsplatser, till exempel hemsidor eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag. Välkända exempel är App Store och resebokningstjänster som Booking.com.

Förordningen syftar till att reglera affärsrelationer mellan plattformar och fysiska eller juridiska personer som använder plattformar i sin näringsverksamhet, så kallade ”företagsanvändare.”

Enligt artikel 2.2 i förslaget måste tre villkor vara uppfyllda för att en plattform ska omfattas av förordningen. För det första måste plattformens verksamhet falla inom begreppet ”informationssamhällets tjänster.” Enkelt uttryckt är det tjänster som vanligtvis utförs mot ersättning på distans, på elektronisk väg och på begäran av en tjänstemottagare. För det andra måste plattformen göra det möjligt för företagsanvändare att erbjuda konsumenterna varor eller tjänster. För det tredje måste transaktionerna vara baserade på avtal mellan plattformen och företagsanvändaren, å ena sidan, samt företagsanvändaren och konsumenten, å andra sidan.

Förutom plattformar omfattar förordningen också leverantörer av sökmotorer. Enligt artikel 2.5 i förslaget är en sökmotor en digital tjänst som gör det möjligt för användare att göra sökningar på i princip alla webbplatser. Förordningen reglerar affärsrelationer mellan leverantörer av sökmotorer och så kallade "företagswebbplatsanvändare." Enligt artikel 2.7 är en företagswebbplatsanvändare en fysisk eller juridisk person som använder webbplatser för att erbjuda konsumenter varor eller tjänster inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet.

Artikel 3: Plattformarnas allmänna villkor

Affärsrelationer mellan plattformar och företagsanvändare bygger på plattformarnas allmänna villkor. De allmänna villkoren är ett avtal som företagsanvändare måste underteckna för att kunna bedriva näringsverksamhet på plattformar. Villkoren dikterar bland annat hur plattformars arvode ska beräknas, vilka typer av tjänster och varor som får säljas samt hur säljverksamheten ska bedrivas.

Kommissionen menar att affärsrelationerna mellan plattformar och företagsanvändare inte är tillräckligt transparenta och förutsägbara, vilket dämpar marknadens tillväxt. Enligt kommissionen beror det bland annat på att de allmänna villkoren lider av vissa brister. För det första är de ofta otydliga. För det andra förekommer det att plattformar ändrar dem med kort varsel. Det kan få stora konsekvenser för en företagsanvändare som är beroende av plattformen ifråga och har inrättat sin verksamhet utefter de allmänna villkoren.

Förordningen innefattar ett antal regler som syftar till att lösa de beskrivna problemen. Enligt artikel 3 ska de allmänna villkoren vara formulerade i klara och entydiga ordalag. De ska därutöver ange vilka objektiva skäl som plattformar kan åberopa för att tillfälligt avbryta eller avsluta tillhandahållandet av tjänster till företagsanvändare. Slutligen måste plattformarna underrätta de berörda företagsanvändarna om alla planerade ändringar av sina allmänna villkor.

Företagsanvändare är inte bundna av allmänna villkor som strider mot artikel 3, förutsatt att en behörig domstol har fastställt att de allmänna villkoren inte uppfyller bestämmelsens krav.

Artikel 4: Tillfälligt avbrytande eller avslutande av affärsrelationer

Enligt konsekvensanalysen är många företagsanvändare beroende av plattformar. Det är där deras kunder finns och där stora delar av deras försäljning äger rum. Det förekommer att plattformar tar bort företagsanvändares produkter och tjänster från sina marknadsplatser, till exempel för att de inte följt de allmänna villkoren. Det kan ske med kort varsel och utan förklaring, vilket kan få stora konsekvenser för en företagsanvändare som är beroende av plattformen ifråga.

Artikel 4 i förordningen syftar till att råda bot på problemet. Bestämmelsen innebär att plattformar som beslutar att tillfälligt avbryta eller avsluta affärsrelationer med företagsanvändare har vissa skyldigheter. De ska bland annat utan onödigt dröjsmål ge den berörda företagsanvändaren en redogörelse för skälen bakom beslutet.

Artikel 5: Allmänna villkor om rangordning

Plattformars och sökmotorers algoritmer rangordnar varor och tjänster utefter olika kriterier. Det innebär att olika varor och tjänster hamnar på olika platser i konsumenternas sökresultat. Enligt konsekvensanalysen uppger 66 % av små- och medelstora företag att rangordning har en stor inverkan på deras försäljning.

Enligt konsekvensanalysen är det vanligt förekommande att företag inte förstår hur plattformarnas och sökmotorernas rangordning går till. Kommissionen menar att det leder till osäkerhet i affärsrelationer mellan plattformar, leverantörer av sökmotorer, företagsanvändare och företagswebbplatsanvändare. Mot bakgrund av detta innehåller artikel 5 i förordningen bestämmelser om allmänna villkor och rangordning. Artikeln innebär att plattformar och leverantörer av sökmotorer måste klargöra hur rangordning sker. Undantag från skyldigheten i denna bestämmelse görs när det handlar om företagshemligheter.

Artikel 6: Allmänna villkor om differentierad behandling

Enligt konsekvensanalysen säljer vissa plattformar varor och tjänster på sina egna marknadsplatser. På så sätt konkurrerar de med företagsanvändarna, det vill säga med sina egna kunder. Eftersom plattformarna äger marknadsplatserna har de ett visst övertag. De kan särbehandla sina egna varor och tjänster till nackdel för företagsanvändarna. Enligt

konsekvensanalysen förklarar plattformarna i allmänhet inte för företagsanvändarna hur den särbehandlingen går till.

Artikel 6 syftar till att göra särbehandlingen mer transparent och förutsägbar. Bestämmelsen innebär att de allmänna villkoren ska ange hur särbehandlingen går till. Plattformar som särbehandlar sina egna varor och tjänster i rangordningen måste till exempel ange hur rangordningen görs.

Artikel 7: Allmänna villkor om tillgång till data

Enligt konsekvensanalysen är data en viktig del av både plattformarnas och företagsanvändarnas affärsmodell. Enligt konsekvensanalysen anser ett väsentligt antal företagsanvändare att de allmänna villkoren har otydliga regler kring deras tillgång till data. Tanken bakom artikel 7 är att tackla det problemet. Bestämmelsen stipulerar att de allmänna villkoren ska innehålla en beskrivning av företagsanvändarnas tillgång till data. Det rör sig till exempel om en redogörelse för de regler som bestämmer vilka typer av data de har eller inte har tillgång till.

Artikel 8: Inskränkningar i företagsanvändarnas möjligheter att fritt bestämma försäljningsvillkor

Enligt konsekvensanalysen förekommer det att plattformar föreskriver att företagsanvändare bara får sälja produkter till ett visst pris och/eller på vissa villkor. Det kan exempelvis vara det lägsta priset och/eller de bästa villkoren som företagsanvändaren ifråga erbjuder på sina egna försäljningsställen. Enligt konsekvensanalysen uppger många företagsanvändare att plattformar inte är transparenta med hur de beskrivna reglerna är utformade. Artikel 8 syftar till att förmå plattformar att förtydliga de allmänna villkoren och på så sätt skapa större transparens. Bestämmelsen innebär att de allmänna villkoren ska innehålla information om hur plattformen begränsar företagsanvändarnas möjligheter att bestämma vilka villkor som erbjuds till konsumenterna vid försäljning. Artikel 8 anger också att informationen ska vara lättillgänglig för allmänheten.

Artikel 9: Internt system för hantering av klagomål

Enligt konsekvensanalysen väljer ofta företagsanvändare att inte framföra klagomål till plattformar. Företagsanvändarnas beroendeställning skapar en rädsla för repressalier. Kommissionen menar också att de flesta plattformar inte har system för hantering av klagomål och medling, vilket gör det svårare att lösa tvister. Enligt artikel 9 i förordningen har därför plattformar en skyldighet att upprätta system för hantering av klagomål. Bestämmelsen

ställer ett antal krav på hur systemen ska fungera. De ska till exempel vara lättillgängliga för företagsanvändarna. De allmänna villkoren ska därutöver innehålla information om hur systemet för hantering av klagomål fungerar.

Avslutningsvis har plattformarna en skyldighet att årligen sammanställa information om systemen, blanda annat hur effektiva de är, antalet klagomål och vad klagomålen handlade om. Informationen ska vara lättillgänglig för allmänheten.

Artikel 10–12: Medling och förfaranden vid nationell domstol

Artikel 10 och 11 i förordningen är en del av kommissionens försök att underlätta tvistlösning mellan plattformar och företagsanvändare. Artiklarna tar sikte på tvistlösning utanför domstol. Kommissionen menar att tvistlösning utanför domstol bör uppmuntras, eftersom domstolsprocesser slukar mycket resurser.

Artikel 10 stipulerar att de allmänna villkoren ska ange en eller flera medlare som plattformen ifråga är villig att använda vid eventuella tvister med företagsanvändare. Bestämmelsen innehåller därutöver ett antal krav som medlarna ska uppfylla. De ska exempelvis vara opartiska och oberoende samt besitta tillräcklig sakkunskap. Enligt artikel 11 ska kommissionen uppmuntra plattformar att inrätta organisationer som tillhandahåller medlingstjänster.

Artikel 12 berör rättsprocesser vid nationell domstol. Artikel 12 kan ses som ett av kommissionens försök att utjämna styrkeförhållandena mellan plattformar, företagsanvändare, leverantörer av sökmotorer och företagswebbplatsanvändare. Bestämmelsen eftersträvar det målet genom att ge vissa typer av organisationer och offentliga organ rätt att föra talan mot plattformar och leverantörer av sökmotorer.

Artikel 13–14: Uppförandekoder och översyn

Artikel 13 tar sikte på att tillse att förordningen tillämpas på ett korrekt sätt genom att uppmuntra plattformar och leverantörer av sökmotorer att ta fram uppförandekoder. Uppförandekodernas syfte ska vara att främja korrekt tillämpning av förordningen.

Artikel 14 stipulerar att kommissionen ska utvärdera förordningen och rapportera till Europaparlamentet, Rådet och Europeiska ekonomiska och

sociala kommittén. Den första rapporteringen ska ske tre år efter dagen för ikraftträdande och därefter vart tredje år.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens förslag. Förslaget tar sikte på en webbaserad marknad som präglas av ett flertal problem. Det rör sig framför allt om ojämna styrkeförhållanden mellan företag samt bristande transparens, förutsägbarhet och tillit i affärsrelationer. Samtidigt anser regeringen att lagstiftningsåtgärder inte bör begränsa branschens autonomi mer än nödvändigt. Det är viktigt att beakta att förslaget tar sikte på en högteknologisk bransch som är under ständig utveckling. Oproportionerliga lagstiftningsåtgärder riskerar att hämma branschens utveckling och innovationskapacitet, vilket är skadligt för konsumenter, företag och samhället i stort.

Syftet med kommissionens förslag är att åstadkomma en balanserad avvägning mellan dessa motstående intressen. Förordningen ger plattformar och leverantörer av sökmotorer en skyldighet att förtydliga sina allmänna villkor på vissa punkter, men bestämmer inte vilka regler villkoren får innehålla. Förordningen ger därutöver plattformar en skyldighet att förvarna innan allmänna villkor ändras eller innan företagsanvändare stängs ute från marknadsplatser. Den ålägger också plattformar att förklara skälen till sådana åtgärder, men bestämmer inte på vilka grunder de får vidtas. Förslaget uppmuntrar därutöver plattformar och leverantörer av sökmotorer att utforma frivilliga åtaganden inom ramarna för självreglering.

Sammantaget anser regeringen att förordningen har potentialen att bidra till ökad transparens, tillit, förutsägbarhet och jämnare styrkeförhållanden. Samtidigt eftersträvar förslaget det viktiga målet att skydda plattformarnas autonomi och innovationskapacitet. Regeringens målsättning är att förhandlingarna ska resultera i en förordning som utgör en balanserad avvägning mellan dessa intressen.

Tidigare behandling i riksdagen

Förslaget har inte tidigare behandlats i riksdagen.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagets rättsliga grund är artikel 114 i Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet i artikel 294 i

funktionsfördraget är tillämpligt, vilket innebär att Rådet beslutar med kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande.

Regeringen instämmer i kommissionens val av rättslig grund.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentet har tidigare välkomnat kommissionens initiativ och hållit med om att EU bör vidta åtgärder för att förhindra att plattformar utnyttjar sin marknadsmakt (2016/2276(INI)).

Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu okända. Utrikesdepartementet remitterade förordningen den 8 maj 2018 och svarsfristen löper ut den 1 juni.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Regeringen bedömer att förordningens effekter på gällande svenska regler är begränsade. Sverige har nämligen inga författningar som tar sikte på de specifika problem som förordningen syftar till att lösa. Det är därför möjligt att Sverige måste utfärda nya författningar för att genomföra förordningen.

Förslaget om rätt för organisationer att föra talan i domstol kan komma att påverka nationella bestämmelser om talerätt, vilket behöver analyseras närmare.

Budgetära konsekvenser/konsekvensanalys

Enligt kommissionens konsekvensanalys (SWD (2018) 138 slutlig) påverkar inte förordningen medlemsstaternas eller EU:s budget. Detsamma gäller företagsanvändare och företagswebbplatsanvändare. Kommissionen menar vidare att förordningen inte påverkar sökmotorers ekonomi i någon högre utsträckning.

Plattformarna kommer snarare att bära kostnaderna. Kommissionen menar att de huvudsakliga utgifterna hänförs till tre områden: Det första är efterlevnad av förordningens regler om de allmänna villkorens utformning. Det andra är upprättande och drift av interna system för hantering av klagomål samt inrättande av organisationer vars uppgift är att erbjuda

medling. Det tredje är skyldigheten att ta fram årliga rapporter om systemens funktion.

Enligt konsekvensanalysen kommer dessa kostnader att variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, till exempel plattformarnas storlek och förmedlingstjänsternas komplexitet. Stora plattformar kommer till exempel att drabbas av en engångskostnad för att upprätta system för hantering av klagomål. Den utgiftsposten beräknas uppgå till i genomsnitt 0,03 % av årsomsättningen. Kommissionen bedömer att små plattformar generellt kommer att behöva anställa en person på heltid.

Kommissionen anser att förordningen kommer att öka företagsanvändarnas och företagswebbplatsanvändarnas försäljning. Detta bedöms följa av att förordningen förbättrar deras affärsrelationer med plattformar och leverantörer av sökmotorer, till exempel genom att skapa mer transparens, förutsägbarhet och tillit.

Övrigt: Facktermer/uttryck

Onlinebaserade förmedlingstjänster

Med detta menas blandat annat digitala marknadsplatser, till exempel hemsidor eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag. Välkända exempel är App Store och resebokningstjänster som Booking.com.

Leverantör av onlinebaserade förmedlingstjänster

En fysisk eller juridisk person som tillhandahåller, eller erbjuder sig att tillhandahålla, onlinebaserade förmedlingstjänster till företagsanvändare.

Sökmotor

En digital tjänst som gör det möjligt för användare att göra sökningar på princip alla webbplatser.

Leverantör av sökmotorer

En fysisk eller juridisk person som tillhandahåller, eller erbjuder sig att tillhandahålla, sökmotorer till konsumenterna.

Företagsanvändare

En fysisk eller juridisk person som via onlinebaserade förmedlingstjänster

erbjuder konsumenter varor eller tjänster inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet.

Företagswebbplatsanvändare

En fysisk eller juridisk person som använder webbplatser för att erbjuda konsumenter varor eller tjänster inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet.